

Правила складання бібліографічного опису.

Коректне складання бібліографічного опису документа – важлива частина процесу написання будь-якої роботи. Правила оформлення робіт є загальними для всіх галузей знання і регламентуються державними стандартами України.

Для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації розроблено національний стандарт ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.

Він є базовим для системи стандартів, правил, методичних посібників, списку джерел, які наводять в списку опублікованих робіт.

Стандарт максимально точно відповідає базовому принципу Міжнародного стандартного бібліографічного опису (ISBD) – подавати інформацію в бібліографічному описі в тому вигляді, в якому вона представлена в об'єкті опису.

Бібліографічний опис – це сукупність бібліографічних відомостей про документ, його складову частину чи групу документів, які наведені за певними правилами, необхідні та достатні.

Загальні правила

Об'єктами опису є всі види опублікованих та неопублікованих документів на будь-яких носіях.

Джерелом інформації для складання бібліографічного опису є документ в цілому.

Опис документів здійснюється за титульним аркушем, титульним екраном, етикеткою, наклейкою тощо.

Мова бібліографічного опису, як правило, відповідає мові вихідних відомостей документів.

При складанні бібліографічного опису можна застосовувати скорочення слів і словосполучень, які мають відповідати вимогам ДСТУ 3582–2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

Правила скорочення слів: поряд з основною назвою твору не допустимо скорочувати будь-які назви основної назви та будь-якої іншої (наприклад, паралельної, альтернативної).

Бібліографічний опис складається за сучасною орфографією.

Числівники в описі, як правило, наводять так, як вони подані у джерелі інформації. Але римські цифри і числівники у словесній формі замінюють арабськими цифрами при позначенні кількості класів чи курсів навчальних закладів; порядкових номерів видання; дат виходу документа; номерів випусків багаточастинного документа.

При складанні бібліографічних списків до курсових, дипломних робіт,

після прізвища автора перед ініціалами кома не ставиться. Міжнародний стандартний книжковий номер (ISBN), ціна, відомості про тираж при складанні бібліографічних списків також не вказуються.

Опис джерел

Кожен запис про книгу чи статтю – це бібліографічний запис, що містить основні відомості:

- прізвище автора, його ініціали;
- назва твору (без лапок) та відомості про відповідальність;
- вихідні дані: місце видання, видавництво, рік видання;
- кількість сторінок.

Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

У відомостях, що відносяться до назви, подають дані про кількість томів, які передбачені при створенні документа. Наприклад:

: у 5 т.

: в 6 т.

: у 2 ч.

Зона видання містить інформацію про зміни і особливості видання по відношенню до інших видань того ж твору. Відомості про видання наводять у формулюваннях і послідовності, вказаних у джерелі інформації. Наприклад:

– 2-ге вид.

– Вид. 3-тє, без змін

– 7-ме вид., допов. і перероб.

– 11-те вид.

– 5th ed.

– 3., überarb. u. erw. Aufl.

Обов'язковим бібліографічним елементом опису є зазначення місця видання.

Прийняті скорочення:

Київ

Харків

Чернівці

Москва

Санкт-Петербург.

Методичні рекомендації із застосування ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 дивіться на сайті Книжкової палати України

Методичні рекомендації щодо складання бібліографічного опису документа (ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання"). – Режим доступу: <http://www.ukrbook.net/zakony/metodrek.pdf>.

Приклади бібліографічних записів. – Режим доступу: http://www.ukrbook.net/zakony/prykl_bib_zap.pdf.

Приклади складання бібліографічного опису

Бібліографічний опис на документ, що має одного автора

Москалець В. В. Triticosecale Wittmack ex. A. Camus : екосистемний підхід дослідження для формування сталих врожаїв : монографія / В. В. Москалець. – Полтава ; Біла Церква ; Донецьк : Ноулідж, 2014. – 602 с.

Повозніков М. Г. Система виробництва яловичини у м'ясному скотарстві : монографія / М. Г. Повозніков. – Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д.Г., 2015. – 444 с.

Бібліографічний опис на документ, що має двох авторів

Васильківський С. П. Селекція і насінництво польових культур : підручник / С. П. Васильківський, В. С. Кочмарський. – Біла Церква : ПрАТ "Миронівська друкарня", 2016. – 376 с.

Бібліографічний опис на документ, що має трьох авторів

Дяченко Л. С. Основи технології комбикормового виробництва : навч. посібник / Л. С. Дяченко, В. С. Бомко, Т. Л. Сивик. – Біла Церква, 2015. – 306 с.

Бібліографічний опис на документ, що має чотири автори

Загальна екологія : [навчальний посібник] / В.В.Москалець, Т.З.Москалець, О.В.Князюк, Л.А.Голунова. – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. – 160 с.

Бібліографічний опис на документ, що має п'ять і більше авторів

Гігієна молока і молочних продуктів : підручник. Частина 1. Гігієна молока / І.В.Яценко, Н.М.Богатко, Н.В.Букалова та ін. – Харків : Діса плюс, 2016. – 416 с.

Гігієна молока і молочних продуктів : підручник. Частина 2. Гігієна молочних продуктів / І.В.Яценко, Н.М.Богатко, Н.В.Букалова та ін. – Харків : Діса плюс, 2016. – 424 с.

Бібліографічний опис багатотомного видання

Багаторівневий опис

Адміністративне право України: академ. курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. / НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – Київ : Юрид. думка, 2004-2005. – Т. 1: Загальна частина. – 2004. – 583 с.

Однорівневий опис

Адміністративне право України: академ. курс : підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. : у 2 т. Т. 1 : Загальна частина / НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. – Київ : Юрид. думка, 2004. – 583 с.

Бібліографічний опис творів без автора

Сільське господарство України : криза та відновлення / за ред. Ш. фон Крамона-Таубадея, С. Дем'яненка, А. Куна . – Київ : КНЕУ, 2004. – 207 с.

Термінологічний словник-довідник фахівця з садово-паркового будівництва і ландшафтної архітектури / [авт.-уклад. С. В. Роговський]. – Київ : КНТ, 2017. – 140 с.

Бібліографічний опис на збірники, що мають загальну назву

Економіка та управління АПК : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, БНАУ. – Біла Церква : БНАУ, 2016. – №1-2(126) . – 120 с.

Бібліографічний опис на збірники, що мають загальну назву (конференції)

Екотрофологія. Аспекти продовольчої та харчової безпеки : матеріали III Міжнар. наук.- практич. конф., (Біла Церква, 17 – 18 вересня 2009 р.) / М-во аграр. політики, БНАУ / відп. ред. Т. М. Димань. – Біла Церква : БНАУ, 2009. – 198 с.

Бібліографічний опис на збірники, що не мають загальної назви

Українка Л. Бояриня : драм. поема / Леся Українка. Гетьман Іван Виговський : роман / Іван Нечуй Левицький. – Київ : Наук. думка, 1997. – 336 с. – (Б –ка школяра)

Бібліографічний опис законодавчих та нормативних документів

Закон України «Про вищу освіту» : чинне законодавство зі змінами та доп. станом на 21 берез. 2016 р. / Верховна Рада України. – Київ : Правова єдність, 2016. – 100 с.

Бібліографічний опис автореферату дисертації

Сокольська Т. В. Ресурсне забезпечення економічного зростання сільськогосподарського виробництва : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: [спец.] 08.00.03 "Економіка та управління національним господарством" / Тетяна Вікторівна Сокольська ; М-во освіти і науки України, БНАУ. – Біла Церква, 2016. – 40 с.

Бібліографічний опис дисертації

Шарандак П. В. Поліметаболична та поліорганна патологія печінки й нирок у вівцематок в умовах східного регіону України : дис. на здобуття наук. ступеня доктора вет. наук: 16.00.01: захищена 06.04.2017 / Павло Васильович Шарандак. – Біла Церква, 2017. – 420 с.

Бібліографічний опис на патент

При описі патентних документів – вказують реєстраційний номер заявки на патентний документ, дату публікації або відомості про офіційне видання, в якому опубліковані відомості про патентний документ, відомості про конвенційний пріоритет. Назву країни приводять у круглих дужках.

Установка для утилізації твердих побутових та промислових відходів : пат. 112437 : МПК F23G 5/14?, F23G 5/027 / Ковальов А.О. – № u 2016 09701 заявл. 20.09.2016 ; опубл. 12.12.2016, Бюл. №23. – 1 с.

Бібліографічний опис частини документа

Складові частини документів. На складову частину документа складається аналітичний опис. До складових частин документів належать: самостійний твір (стаття або інший матеріал) або частина твору, яка має самостійний заголовок. Для більш чіткого розмежування відомостей про складову частину документа і відомості про документ, де вона розміщена, існує знак приписної пунктуації – дві косі риски з інтервалом в один друкований знак до і після знаку.

Беренда Н. І. Розвиток екологічного обліку в Україні з врахування світового досвіду / Н. І. Беренда, Н. В. Остапенко // Теоретичні та практичні аспекти стійкого розвитку фінансової системи України : монографія. – Умань : Візаві, 2013. – Ч. 2. – С. 205-214.

Афендікова Н. О. Інноваційний розвиток аграрного виробництва в сучасних умовах / Н. О. Афендікова // Економіка та держава. – 2016. – № 6. – С. 32-34.

Бабкін М. В. Африканська чума свиней : проблеми і перспективи / М. В. Бабкін // Тваринництво сьогодні. – 2016. – № 8. – С. 20-22.

Бібліографічний опис електронних документів

Локальний ресурс.

Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрій.-Електр. текст. дані. – Київ : Центр учбової л-ри, 2009. – 1 ел. опт. диск (CD-ROM). – (Електронне видання). – Систем. вимоги : Процесор Pentium-класу; ОС Window 95/98/2000/NT : дисковод CD-ROM ; Acrobat Readera UKR

Віддалений ресурс.

Статистичний щорічник за 2010 рік [Електронний ресурс] / Держ. Служба статистики України . – Київ : Август Трейд, 2011 . – Режим доступу://library.oseu.edu.ua /docs/stat Schorichnyk Ukrainy 2010pdf . – Назва з екрану

Список використаної літератури

1. **ДСТУ ГОСТ 7.1:2006.** Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT). – На заміну ГОСТ 7.1–84, ГОСТ 7.16–79, ГОСТ 7.18–79, ГОСТ 7.34–81, ГОСТ 7.40–82 ; чинний з 2008–04–01.– Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с., включ. обкл. – (Національний стандарт України) (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

2. **ДСТУ 3582–2013.** Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила. – На заміну ДСТУ 3582–2013 ; введ. в дію від 2014–01–01. – Київ : Держкомстандарт України, 2014. – 15 с. – (Національний стандарт України).

3. **Методичні рекомендації щодо підготовки та редагування бібліографічних посібників у виданнях** / [уклад.: П. М. Сенько, О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". – Вид. 5-те, без змін. – Київ : Кн. палата України, 2013. – 67 с.

4. **Методичні рекомендації щодо складання бібліографічного запису на автореферати дисертацій** / [уклад. О. М. Устіннікова] ; Держ. наук. установа "Кн. палата України ім. Івана Федорова". – Київ : Кн. палата України, 2012. – 19 с. : табл.